

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

System nadstandardu – řízení bezpečnosti krmiv

Ing. Josef Svoboda, Ph.D.

Ředitel Odboru kontroly zemědělských vstupů
ÚKZÚZ

www.ukzuz.cz

System nadstandardu bezpečnosti krmiv

- Dohodnutý soubor opatření pro udržení bezpečnosti krmiv v ČR nad rámec platných legislativních požadavků
- Forma spolupráce provozovatelů krmivářských provozů, ÚKZÚZ, SKK a participujících certifikačních společností
- Pro zemědělský subjekt příležitost deklarace zvýšeného zájmu o bezpečnost a jakost krmiv vyráběných nebo uváděných na trh
- Pro ÚKZÚZ nástroj pro posouzení úrovně interní kontroly provozu, který je zohledněn sníženou četností úřední kontroly
- Transparentní modul výsledků ověřování sledovaných parametrů v participujících provozech
- Výměna informací o vývoji situace a aktuálních trendech v oblasti bezpečnosti a kvality krmiv

Pro koho je nadstandard určen?

- Výrobci, dovozci, dodavatelé a přepravci krmiv
(zaměřeno na provozy s fyzickým držením krmiva – *výroba, skladování, přeprava*)
- Schválené i registrované krmivářské provozy
- Provozovatel musí manipulovat s krmivem, které je považováno za rizikové
(riziková krmiva jsou uvedena v Příloze III Zásad nadstandardu)
- Přístup není omezen členstvím v SKK, držením certifikátu kvality apod.
(konzistentní přístup ke každému zájemci o účast)

Principy systému nadstandardu

- Vypracování ročního plánu ověřování bezpečnosti rizikových parametrů krmiv
- Dodržování vzorcem vypočtené frekvence analýzy vzorků
- Zvýšená četnost ověření účinnosti postupů eliminace křížové kontaminace
- Poskytování podkladů o provádění interní kontroly na ÚKZÚZ
- Kontrola vstupů, hodnocení dodavatelů a spokojenosti zákazníků
- Školení zaměstnanců, provádění interních auditů

<http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/krmiva/system-nadstandardu/>

Podmínky pro účast provozovatele

- Podání závazné přihlášky

členové SKK vstupují přes vedení SKK, ostatní zájemci zasílají přihlášku na ÚKZÚZ
přihláška se vztahuje ke konkrétnímu provozu s přiděleným registračním číslem

- Dodržování zásad nadstandardu

provozovatel se předem seznamuje se stanovenými požadavky systému

zdroj <https://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/krmiva/system-nadstandardu/>

- Spolupráce při ověřování dodržování systému

Vedení dokumentace systému nadstandardu bezpečnosti krmiv v provozu

Na počátku roku zaslání plánu odběru vzorků rizikových krmiv v daném roce

Během roku zasílání čtvrtletních souhrnů výsledků testů rizikových krmiv

Kontaktní adresa pro zasílání je krmiva@ukzuz.cz

Struktura dokumentace systému nadstandardu

- Identifikace provozu, adresa, registrační číslo
- Závazek managementu, určení odpovědnosti pracovníků
- Plánovaný objem přijatých / vyrobených rizikových krmiv
- Vypočtené frekvence odběru vzorků rizikových krmiv
- Výsledky analýz vzorků rizikových krmiv v kontrolovaném i uplynulém roce
- Záchyty, závady, podněty zákazníků, přijatá nápravná opatření
- Záznamy o přepravě krmiv a čištění dopravních zařízení
- Záznam postupu nácviku stažení závadného krmiva z trhu
- Doklady o školení zaměstnanců a odpovědných pracovníků
- Auditní zprávy z interních a případných externích auditů dodržování systému

Riziková krmiva

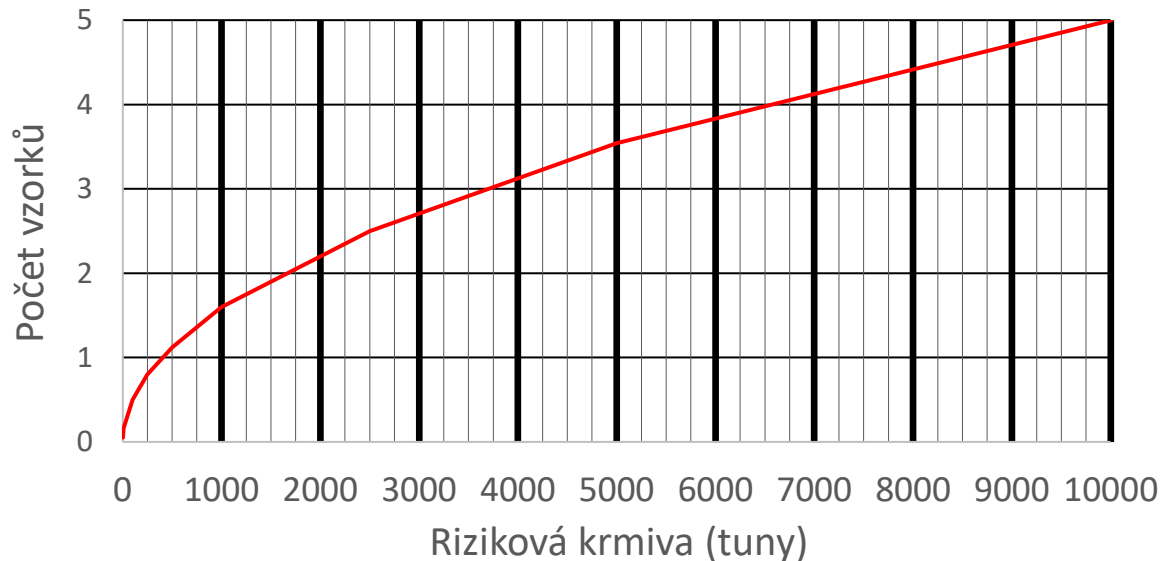
Sledovaný parametr	Riziková krmiva ověřovaná samokontrolou	Závažnost
Savčí tkáň	Krmiva pro přežvýkavce	5
Savčí tkáň	Rybí moučka	5
Salmonela	Krmné směsi pro drůbež a prasata	5
Aflatoxiny	Kukuřice	5
Aflatoxiny	Krmné směsi pro přežvýkavce	3
Dioxiny	Krmné oleje a tuky	5
Dioxiny	Krmné suroviny a doplňkové látky ze třetích zemí (rybí moučka, sušené byliny, stopové prvky)	3
Těžké kovy	Krmné suroviny a doplňkové látky minerálního původu, minerální krmné směsi	5
Léčiva a kokcidostatika	Krmiva vyrobená bezprostředně po výrobě krmiv s léčivou nebo antikokcidikou	5
Mykotoxiny kromě aflatoxinů	Obiloviny	3

Plán vzorkování rizikových krmiv

Počet vzorků

$$x = \sqrt{\frac{\text{množství rizikového krmiva ověřovaného samokontrolou v tunách}}{100}} * \text{závažnost} * \text{pravděpodobnost}$$

- Pravděpodobnost je odvozena od historie záchytů
První rok = 1, pokud není záchyt, tak 2. rok = 0,8, 3. rok a další roky = 0,5
V případě pozitivního záchytu se pravděpodobnost pro další rok vrací na hodnotu 1
- Minimální počet vzorků je 1 (léčiva a kokcidiostatika pro ověření dekontaminačních programů plošně 2x ročně)
Zaokrouhlení na celé číslo nahoru! 1,1 → 2

Riziková krmiva (tuny)		Počet vzorků
Závažnost 5	Závažnost 3	
≤ 400	≤ 1111	1
≤ 1600	≤ 4444	2
≤ 3600	≤ 9999	3
≤ 6400	≤ 17777	4
≤ 10000	≤ 27777	5

Pravděpodobnost = 1

Záznamy o provedení kontroly bezpečnosti krmiva

Výsledky sledovaných parametrů rizikových krmiv provozovatel zasílá ve formátu stanoveném v Příloze VII Zásad nadstandardu

Provoz	Registrační / schvalovací číslo ÚKZÚZ	Datum odběru	Odebrané krmivo	Číslo šarže	Sledovaný analyt	Zjištěná hodnota	Posouzení krmiva provozovatelem <i>vyhovuje – V</i> <i>nevyhovuje – N</i>	Datum posouzení

Součástí záznamu každého vzorku je uvedení konkrétního **analytu** (např. kadmium, monensin) a zjištěné **hodnoty**. Pouze u ověření mykotoxinů a salmonely se analyty a hodnoty neuvádějí, pokud je výsledek rozboru vyhovující).

Je možné použít dříve zjištěné výsledky certifikované laboratoře, poskytnuté dodavatelem přijaté šarže krmiva.

Zjištěné výsledky se zasílají souhrnně za uplynulé čtvrtletí na kontaktní adresu systému nadstandardu krmiva@ukzuz.cz

Stanovený termín doručení výsledků je do konce následujícího čtvrtletí po obdržení laboratorního výsledku vzorku provozovatelem

Respektování limitů nežádoucích látek v krmivu nad rámec legislativy

Nežádoucí látka	Produkt	Zamítavý limit
Deoxynivalenol	Krmná směs:	
	- prasata	1 mg/kg
	- skot	5 mg/kg
	- mláďata do 4 měsíců	2 mg/kg
	- mléčný skot	3 mg/kg
	- drůbež	4 mg/kg
	Krmná surovina k přímému zkrmování:	
	- prasata	5 mg/kg
	- skot	15 mg/kg
	- mláďata do 4 měsíců	6 mg/kg
- mléčný skot	9 mg/kg	
- drůbež	12 mg/kg	
Ochratoxin A	Krmná směs:	
	- prasnice, prasata a selata	0,05 mg/kg
	- drůbež	0,2 mg/kg
	Krmná surovina k přímému zkrmování:	
	- prasnice, prasata a selata	0,15 mg/kg
- drůbež	0,6 mg/kg	
Zearalenon	Krmná směs:	
	- prasnice a prasata	0,25 mg/kg
	- selata	0,1 mg/kg
	- telata a mléčný skot	0,5 mg/kg
	Krmná surovina k přímému zkrmování:	
	- prasnice a prasata	0,75 mg/kg
	- selata	0,3 mg/kg
- telata a mléčný skot	1,5 mg/kg	

Provozovatel v plánu kontroly jakosti finálních produktů zohledňuje stanovené zamítavé limity obsahu mykotoxinů

Požadavky na přepravu volně ložených krmiv

1. Zavedení certifikovaného systému klasifikace přepravovaných nákladů a čištění ložných ploch dle IDTF (International Database Transport (for) Feed, viz <http://www.icrt-idtf.com/>), např. GMP+B4
2. nebo dodržení stanoveného sledu přepravovaných nákladů a postupů čištění ložných ploch:

Skupina 1: medikovaná krmiva obsahují kokcidiostatika, histomonostatika, medikovaná krmiva, močovinu

Skupina 2: neutrální krmiva mimo finální fáze výkrmu, krmiva bez kokcidiostatik, histomonostatik, léčiv nebo močoviny

Skupina 3: finální krmiva pro konečnou fázi výkrmu, pro užitkové nosnice a pro přežvýkavce

Není-li v dopravě dodrženo čištění (vyčištění ložných ploch vozidel proudem vzduchu, ometení, oškrabání), **je nutno dodržovat následující řazení:**

Po skupině 1 mohou být přepravována jen krmiva skupiny 2

- aby nedošlo ke kontaminaci produktů (skupina 3) nebo ke křížové kontaminaci (skupina 1)
- nelze-li vzhledem k sortimentu rozvážených krmných směsí toto pořadí dodržet, přepravní prostor vozidel musí být důkladně vyčištěn a pořadí směsí musí být konzultováno s kvalifikovanou osobou pro výrobu medikovaných krmiv (např. specialista na příslušné VKS).

Režimy čištění

A. Suché čištění – po přepravě suchých krmných surovin rostlinného, živočišného i minerálního původu a krmných směsí

zametání, luxování, příp. použití tlakového vzduchu u míst, která jsou špatně přístupná. Části, které zůstávají po suchém čištění znečištěné, mohou být vyčištěny lokálně mokřým postupem čištění.

B. Čištění vodou – po přepravě volně ložených DL, neomytých krmných produktů z prvovýroby (řepa, brambory)

nutné po přepravě vlhkých nebo vazkých produktů s možnými chemickými riziky. Podle možností je nutné dodržovat níže popsané fáze:

1. odstranění pozůstatků předešlého nákladu z ložného prostoru, je-li to možné, bez použití vody,
2. vypláchnutí studenou nebo v případě nutnosti horkou vodou + manuální zásah do prostorů, které jsou složitě přístupné,
3. čištění přetlakovou vodní tryskou,
4. sušení přirozenou ventilací nebo horkým vzduchem.

C. Čištění vodou + čisticí prostředky - po přepravě organických kyselin, rostlinných a hydrogenizovaných olejů a tuků, esterů mastných kyselin, glycerinu

často nutné po přepravě mastných výrobků nebo výrobků, obsahujících proteiny. Dle možností je nutné dodržovat níže popsané fáze:

1. odstranění pozůstatků předešlého nákladu z ložných prostor, je-li to možné bez použití vody,
2. vypláchnutí teplou vodou (teplota v souladu s používanými čisticími prostředky) + ruční čištění v obtížně přístupných prostorech,
3. použití čisticích prostředků
4. vypláchnutí teplou vodou,
5. v případě nutnosti vysušení přirozenou ventilací nebo horkým vzduchem.

D. Dezinfekce po čištění na úrovních A, B nebo C – po přepravě tekuté syrovátky, krmiv kontaminovaných plísní, salmonelou, patogeny

nutné v případě **předešlé přepravy mikrobiologicky kontaminovaného zboží a zboží, které je označeno jako nositel mikroorganismů** a identifikováno jako nebezpečné.

1. úroveň čištění A, B nebo C,
2. použití dezinfekčních prostředků, povolených u potravin (dle nařízení výrobce o dávkách a použití),
3. vypláchnutí vodou,
4. v případě nutnosti vysušení přirozenou ventilací nebo horkým vzduchem.

Další požadavky nadstandardu

- Provádění interních auditů dodržování systému 1x ročně s vypracováním auditní zprávy
- Školení odpovědných zaměstnanců 1x ročně na systém kvality a bezpečnosti krmiv
- Cvičení/trénink postupů při stahování výrobků z trhu (*popis kroků, rychlost, odpovědnost, sledovatelnost, důslednost, zastupitelnost atd.*)

Ověřování plnění požadavků nadstandardu

ÚKZÚZ kontroluje dodržování pravidel nadstandardu u přihlášených provozů 1x ročně

- Nadstandard je ověřován po ukončení úřední kontroly
- Provozovatel předkládá dokumentaci se stanoveným obsahem

Inspektor prověřuje:

- Plán odběru vzorků, riziková krmiva a zadané objemy jejich výroby nebo zpracování
- Namátkově soulad poskytnutého výsledku rozboru krmiva s laboratorním protokolem
- Dodržení pravidel přepravy krmiv a čištění přepravních zařízení za přiměřené období
- Záznamy školení, auditu, nácviku stažení produktů apod
- Způsob dořešení zjištění nevyhovujícího vzorku nebo dokumentované závady

Vývoj počtu participujících členů v systému nadstandardu (2017 – 2022)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Společnosti	2	12 (+10)	15 (+3)	21 (+6)	29 (+8)	29
Provozy	3	24 (+21)	27 (+3)	33 (+6)	41 (+8)	43 (+2)
Schválené provoz	3	23 (+20)	26 (+3)	29 (+3)	35 (+6)	37 (+2)
Registrované provoz	0	1 (+1)	1	4 (+3)	6 (+2)	6

Případné dotazy?

Děkuji za pozornost

